

Sygn. akt: III AUa 483/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Iwona Szybka (spr.)

Protokolant: stażysta Paulina Działońska

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2012 r. w Łodzi

sprawy **A. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt: VIII U 1906/11;

1. oddala apelację;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz A. P. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 483/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 września 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. P. prawa do emerytury powołując się na przepis art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy uznał, iż wnioskodawca nie wykazał 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji A. P. odwołał się do Sądu Okręgowego w Łodzi Płocku wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 stycznia 2012r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję z dnia 8 września 2011r. i przyznał A. P. prawo do emerytury poczynając od dnia 3 sierpnia 2011 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. P. (ur. (...)) w dniu 30 sierpnia 2011r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca udokumentował 25 lat ogólnego stażu pracy. Organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy 13 lat i 5 miesięcy pracy w warunkach szczególnych na stanowisku motorniczego tramwaju w MPK Ł. A. P. był zatrudniony w MPK Ł. od 1.10.1970r. do 15.02.1993r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 1 października 1979r. do 31 grudnia 1983r. pracował na stanowisku ślusarza rozjazdów, a od 1 stycznia 1984r. do 15 maja 1988r. pracował na stanowisku

montera rozjazdów. W okresach tych zajmował się pracami związanymi z utrzymaniem drożności torowisk. Zajmował się konserwacją i czyszczeniem zwrotnic, odśnieżaniem torów, odsalaniem, pracami ślusarskimi. Pracował przy szlifowaniu torów, kosił trawę, chemicznie odchwaszczał tory. Powyższe prace wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W tak ustalony stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Wnioskodawca spełnił bowiem wszystkie warunki do nabycia wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu emerytury z uwagi na to, że do dnia 1 stycznia 1999r. nie udowodnił on 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Pozostałe warunki do nabycia emerytury nie były przez ZUS kwestionowane. ZUS uznał za udowodnione 13 lat i 5 miesięcy pracy w warunkach szczególnych przypadających w okresach od 21 marca 1972r. do 25 kwietnia 1973r., od 20 kwietnia 1974r. do 30 września 1979r., od 16 maja 1988r. do 15 lutego 1993r., od 16 lutego 1993r. do 30 czerwca 1996r. Wnioskodawca wniósł o dodatkowe uwzględnienie jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia w okresie od 1 stycznia 1984r. do 15 maja 1988r., kiedy to pracował na stanowisku montera rozjazdów. Analiza treści rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. i zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 7.07.1987r. wskazuje, że wnioskodawca pracował w spornym okresie w warunkach szczególnych. Praca, którą wykonywał wymieniona jest bowiem w dziale VIII (w transporcie i łączności) poz. 13 (prace zakładowych służb kolejowych) pkt 4 (czyściciel zwrotnic) i pkt 17 (robotnik torowy). Zebrany w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów z akt rentowych, zeznań świadków i wnioskodawcy pozwala na przyjęcie, że w spornym okresie czasu tj. 1984- (...) wnioskodawca wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku montera rozjazdów- w transporcie i łączności.

Wyrok ten zakwestionowany został w całości apelacją organu rentowego, w której apelant wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest:

1. przepisu art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, podczas gdy wnioskodawca nie spełnił zasadniczego warunku nabycia tego prawa, tzn. nie wykazał 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych,
2. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 kpc polegające na wydaniu wyroku bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe apelant wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji ZUS, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniósł, że Sąd w sposób dowolny uznał prace wnioskodawcy na stanowisku montera rozjazdów do zatrudnienia w warunkach szczególnych, a dodatkowo powołał się na nieodpowiedni wykaz - w resorcie przemysłu lekkiego oraz na nieadekwatne do wykonywanych czynności pozycje wykazu – prace zakładowych służb kolejowych zw. z utrzymaniem ruchu pociągów.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie.

Jak wynika z apelacji sporne jest spełnienie przez A. P. jednego warunku do nabycia emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a mianowicie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spełnienie pozostałych warunków nie było przez ZUS kwestionowane.

Organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił 13 lat i 5 miesięcy pracy w warunkach szczególnych. Brakujący zatem okres wynosi 1 rok i 7 miesięcy. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych zaliczył okres od 21 marca 1972r. do 25 kwietnia 1973r., od 20 kwietnia 1974r. do 30 września 1979r., od

16 maja 1988r. do 15 lutego 1993r., od 16 lutego 1993r. do 30 czerwca 1996r., z wyłączeniem okresów nieskładkowych po 14 listopada 1991r. i okresu zasadniczej służby wojskowej od 26 kwietnia 1973r. do 13 kwietnia 1974r.

Tymczasem zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego (i Sądu Apelacyjnego w Łodzi) okres zasadniczej służby wojskowej zalicza się - z zachowaniem ciągłości pracy - do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, a zatem okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy na takich samych warunkach jak przed powołaniem do służby, a poborowy odbywający służbę uważany jest za pracownika. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2012-05-17, I UK 399/11). W wyroku z dnia 9 marca 2009r. (I UK 333/09), Sąd Najwyższy wyraził natomiast pogląd, że żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych, który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.04.2012r., I UK 347/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.02.2010 roku, II UK 215/09 i wyrok Sądu Najwyższego z 2006.04.06, III UK 5/06).

W rozpoznawanej sprawie A. P. pracował w warunkach szczególnych w okresie od 21 marca 1972r. do 25 kwietnia 1973r. , następnie w okresie od 26 kwietnia 1973r. do 13 kwietnia 1974r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, w dniu 20 kwietnia 1974r. powrócił do pracy i nadal od 20 kwietnia 1974r. do 30 września 1979r. świadczył ją w warunkach szczególnych. Jest zatem oczywiste, że okres ten musi być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych uprawniających do obniżenia wieku emerytalnego. W niniejszej sprawie zastosowanie będą miały przepisy obowiązujące w okresie od 26 kwietnia 1973r. do 13 kwietnia 1974r. W tym czasie obowiązywał art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (Dz.U. z 1967r. Nr 44, poz. 440). Od dnia 29.11.1967r. przepis art. 108 ust. 1 stanowił o zaliczaniu okresu odbytej służby wojskowej do wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem pracowników, którzy po odbyciu służby podjęli – w zakreślonym ustawowo terminie - zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby. Z kolei w myśl art. 108 ust. 4 powołanej ustawy zastosowanie miało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin. Rozporządzenie to uszczegółowiło uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni podjął pracę. Zgodnie z par. 5 tego rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z powyższego wynika, że wlicza się także uprawnienia wynikające z systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, a zatem również wynikające z par. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Zgodnie z treścią art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. „Przepisy dotychczasowe” mieszczą się w rozporządzeniu RM z dnia 7 lutego 1983 roku. Choć rozporządzenie to nie zawiera pozytywnej regulacji stwierdzającej, że okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, to jednak, wskutek zastosowania § 19, istnieje prawna możliwość zaliczenia takiej służby do okresu pracy w warunkach szczególnych, jeśli pracownik świadczący pracę w takich warunkach odbył służbę wojskową pod rządem art. 108 ust. 1 i 4 w zw. z art. 11 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w pierwotnym brzmieniu, jak też spełnił wymogi w zakresie terminowego powrotu do zakładu pracy po zakończeniu służby i kontynuacji zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W związku z tym do uznanego przez ZUS okresu pracy w warunkach szczególnych należy wnioskodawcy doliczyć okres odbywania zasadniczej służby wojskowej tj. 11 miesięcy i 17 dni. Po takim zaliczeniu łączny czas pracy w warunkach szczególnych wynosi 14 lat 4 miesiące i 17 dni. Do wymaganych 15 lat, brakuje 7 miesięcy i 13 dni.

Jak wynika z odpowiedzi na odwołanie, a także z uzasadnienia zaskarżonej decyzji oraz z karty przebiegu zatrudnienia (k. 29/30 akt rentowych) organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów pobierania zasiłków chorobowych przypadających po dniu 14 listopada 1991r. i przypadających jednocześnie w okresie, w którym A. P. świadczył pracę w warunkach szczególnych (zasiłki chorobowe rozpoczynają się od 10 lutego 1992r. i trwają do 30 czerwca 1996r., a praca w warunkach szczególnych rozpoczyna się po przerwie od 16 maja 1988r. i trwa do 30 czerwca 1996r. Okres nieuznanych zasiłków chorobowych wynosi 1 rok 3 miesiące i 7 dni. Nieuznanie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wynika z obecnego brzmienia przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nadanego mu przez ustawę z dnia z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu takich okresów zatrudnienia nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. Przyjęte w art. 32 ust. 1a ustawy różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytury i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy w szczególnych warunkach pozostała niezmienną. Okres tej pracy obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004 nr 5, poz. 87), stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.04.2010, II UK 313/09). Obecnie za ugruntowane należy uznać orzecznictwo Sądu Najwyższego (i Sądu Apelacyjnego w Łodzi), że okresy pobierania zasiłku chorobowego muszą być zaliczone do pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonych ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, a osiągnięcie do dnia 01.01.1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 01.07. 2004r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. , I UK 12/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.04.2010, II UK 313/09, postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 9.03.2012r., I UK 367/11, postanowienie SN z 19.01.2012r., I UK 325/11, postanowienie Sądu Najwyższego z 2011-10-18, III UK 46/11).

Skoro więc do okresu uznanego przez ZUS należy doliczyć okres, w którym A. P. odbywał zasadniczą służbę wojskowa i okresy, za które otrzymał zasiłki chorobowe po dniu 14 listopada 1991r., to tym samym stwierdzić należy, że ubezpieczony udowodnił do dnia 1 stycznia 1999r. 15 lat pracy w warunkach szczególnych i tym samym spełnił warunek do nabycia wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy bezprzedmiotowa staje się ocena, czy w zakwestionowanym przez ZUS okresie od 1 stycznia 1984r. do 15 maja 1988r. ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych, bo po dodaniu nieuwzględnionych przez ZUS okresów, które uwzględnić powinien, wnioskodawca już legitymuje się 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych i spełnia wszystkie warunki do nabycia emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny uznając, że wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu, oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.